Minister Edukacji

DWP-WZP.055.11.2025.BN
Warszawa, 30 czerwca 2025 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie nr BPS/043-35-846-MEN/25

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie złożone przez Senatora Wadima Tyszkiewicza podczas 35. posiedzenia Senatu RP, 28 maja 2025 r. w sprawie walki z hejtem małoletnich wobec małoletnich, w tym z hejtem w szkołach, w ramach właściwości Ministra Edukacji.

Szanowny Panie Senatorze,

Ministerstwo Edukacji Narodowej podejmuje szereg działań mających na celu zapewnienie bezpiecznego środowiska edukacyjnego dla wszystkich uczennic i uczniów, w tym poprzez wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz rozwój kompetencji nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom, w tym m.in. związanym z hejtem.

Uczniowie i uczennice doświadczają różnego rodzaju kryzysów w szkole. Agresja i przemoc, podobnie jak inne zachowania problemowe młodzieży, są uwarunkowane wieloma czynnikami ryzyka i czynnikami chroniącymi: indywidualnymi, rodzinnymi, środowiskowymi, w tym obecnymi w szkole, a także różnymi wydarzeniami i sytuacjami życiowymi. Zadaniem szkoły jest budowanie partnerstwa i dobrych relacji między rodzicami, nauczycielami i uczniami, a także wskazywanie młodemu człowiekowi sposobów przeciwstawiania się przejawom nietolerancji i dyskryminacji. Jeżeli w szkole występuje problem agresji i przemocy, to obowiązkiem szkoły jest natychmiastowe podjęcie działań interwencyjnych i profilaktycznych w stosunku do uczniów, którzy nie respektują norm współżycia społecznego, adekwatne do sytuacji i zmierzające do skutecznego rozwiązania problemu.

W procesie wychowania jednolite podejście uwzględniające tolerancję i szacunek do drugiego człowieka, ucznia, uczennicy jest właściwym kierunkiem eliminowania lub minimalizowania trudnych wychowawczo sytuacji i niewłaściwych zachowań dzieci i młodzieży. Metody pracy wychowawczej zależą od szkoły i nauczycieli, którzy mają swobodę w wyborze środków dydaktycznych i metod pracy zgodnych ze współczesnymi naukami pedagogicznymi.

Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny. Program wychowawczo-profilaktyczny

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

szkoły powinien być zatem opracowywany na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka. Na każde zachowania posiadające znamiona agresji powinny zostać zastosowane właściwe działania profilaktyczne.

Uczennice i uczniowie, którzy doświadczają lub widzą przemoc rówieśniczą powinni poinformować o tym fakcie w pierwszej kolejności każdą osobę dorosłą, do której mają zaufanie (pracownika szkoły). Może to być np. wychowawca klasy, pedagog szkolny, psycholog lub inny specjalista zatrudniony w szkole. Ważne jest, aby uczniowie wiedzieli, że mogą zawsze zwrócić się z prośbą o pomoc do takich osób i muszą mieć pewność, że żaden sygnał nie zostanie zbagatelizowany.

Do wszystkich szkół i placówek, kuratoriów oświaty oraz jednostek samorządu terytorialnego, poradni psychologiczno-pedagogicznych przesłane zostały *standardy postępowania dla nauczycieli i nauczycieli specjalistów dotyczące kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej (kompendium + wersja rozszerzona).*

Standardy mają istotne znaczenie w podnoszeniu wiedzy oraz kompetencji nauczycieli, nauczycieli specjalistów zarówno w odniesieniu do zapobiegania zachowaniom samobójczym u dzieci i młodzieży jak i wdrożeniu adekwatnego wsparcia dla ucznia w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej.

5 lutego 2025 r. wystosowano pismo do Kuratorów Oświaty oraz przekazano informacje, za pośrednictwem SIO, do wszystkich szkół i placówek oraz jednostek samorządu terytorialnego, o dostępnych terminach szkoleń dla nauczycieli i szkolnych specjalistów w zakresie postępowania w przypadku kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym. Szkolenia cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem.

W szkołach i placówkach od 15 sierpnia 2024 r. wdrożone zostały standardy ochrony[1], które zawierają m.in. zasady bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi:

- pracownik zna i monitoruje stosowanie zasad bezpiecznych relacji dziecko–dziecko ustalone w szkole;
- treść zasad bezpiecznych relacji dziecko - dziecko powinny być wypracowane z udziałem dzieci i z uwzględnieniem specyfiki szkoły oraz potrzeb dzieci w niej przebywających;
- dzieci uczęszczające do szkoły znają i stosują zasady bezpiecznych relacji dziecko-dziecko;
- w sytuacji, gdy w szkole przebywają dzieci w różnych grupach wiekowych i z różnymi potrzebami edukacyjnymi oraz rozwojowymi, warto opracować odrębne zasady dla różnych grup, dostosowane do ich szczególnych potrzeb oraz możliwości;
- treść zasad bezpiecznych relacji między dziećmi może być zmieniana w każdym momencie na wniosek dzieci i zawsze z ich udziałem;
- ewaluacja i weryfikacja zasad bezpiecznych relacji między dziećmi odbywa się stosownie do potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata;
- szczegółowy opis zasad bezpiecznych relacji dziecko-dziecko, w którym określa się w szczególności:

[1] małoletnich link: https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/standardy-ochrony-maloletnich---wytyczne

- zasady komunikacji między dziećmi,
- zakaz stosowania przemocy w jakiejkolwiek formie,
- sposoby rozwiązywania konfliktów (z naciskiem na mediacje rówieśnicze),
- zasady szacunek dla cudzej własności, prywatności i przestrzeni,
- zasady równego traktowania, szacunku dla różnorodności, indywidualnej,
- tożsamości i ekspresji.

Należy podkreślić, że wszyscy uczniowie, u których rozpoznano taką potrzebę (w wyniku rozpoznania dokonanego przez nauczyciela, rodzica lub inne osoby wskazane w przepisach[2] lub badań diagnostycznych w poradni psychologiczno-pedagogicznej[3]), powinni mieć zapewnioną pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Za zapewnienie tej pomocy odpowiada dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki, do której uczęszcza dziecko[4]. Katalog przyczyn, z uwagi, na które występuje u dziecka/ucznia potrzeba objęcia pomocą, nie jest zamknięty[5], a zatem także w przypadku doświadczenia przez ucznia hejtu i innych uwarunkowań niż wymienione literalnie w przepisach, pomoc powinna być udzielona.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna stanowi jedną z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej przedszkola, szkoły i placówki[6]. Udzielana jest nieodpłatnie i na zasadzie dobrowolności.

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom/uczniom w przedszkolu, szkole i placówce udzielają nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści wykonujący w przedszkolu, szkole i placówce zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności psycholodzy, pedagodzy, pedagodzy specjalni, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni[7].

W przypadku, gdy nauczyciel lub specjalista dostrzega, że uczeń, z uwagi na swoje potrzeby rozwojowe, edukacyjne lub możliwości psychofizyczne, wymaga wsparcia, zobowiązany jest niezwłocznie udzielić pomocy i poinformować wychowawcę klasy. Wychowawca klasy ma obowiązek poinformować pozostałych nauczycieli i specjalistów o konieczności objęcia ucznia pomocą oraz współpracować z nimi przy planowaniu i koordynowaniu dalszych działań. Proces ten opiera się na wymianie informacji i współpracy, co zapewnia spójność działań na rzecz ucznia, w tym we współpracy z jego rodzicami.

Działania nauczycieli i specjalistów są wzmacniane przez dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki, który organizując pomoc psychologiczno-pedagogiczną, powinien planować i prowadzić działania mające na celu podnoszenie jakości udzielanej pomocy. Wsparcie dla nauczycieli w zakresie doskonalenia kompetencji, zgodnie z przepisami, zapewniają poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz placówki doskonalenia nauczycieli, na wniosek dyrektora przedszkola lub szkoły.

[2] § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1798).
[3] § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2499).
[4] § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
[5] § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia.
[6] Art. 109 ust.1 pkt 5ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r.- Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.).
[7] § 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

W celu poprawy dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży, od 1 września 2022 r. rozpoczęło się wdrażanie pierwszego etapu standaryzacji zatrudniania w przedszkolach i szkołach nauczycieli specjalistów.

Wprowadzenie standardów zostało rozłożone na dwa etapy: I etap od 1 września 2022 r. i II etap od 1 września 2024 r.[8]W roku szkolnym 2024/2025 liczba etatów psychologów w szkołach i placówkach objętych standardem zatrudnienia specjalistów wzrosła o ponad 2,7 tys. etatów (+ 28,5%), z 10,5 tys. etatów w roku szkolnym 2023/2024 do niemal 13,6 tys. w bieżącym roku szkolnym. Ogólna liczba nauczycieli specjalistów wzrosła o ponad 4,3 tys. etatów - z 46,6 tys. (na 30.09.2023 r.) do niemal 54,4 tys. w bieżącym roku szkolnym (+ 16,6%).

Zwiększona liczba nauczycieli specjalistów oznacza zwiększony dostęp do wsparcia w przedszkolu/szkole, bez potrzeby uzyskiwania dodatkowych dokumentów wydawanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, takich jak opinia czy orzeczenie. Stan zatrudnienia nauczycieli specjalistów jest na bieżąco monitorowany w Systemie Informacji Oświatowej.

W każdym kuratorium oświaty zostali powołani wizytatorzy do spraw edukacji włączającej[9], których zadaniem jest: wspieranie dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek oraz rodziców uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, upowszechnianie efektywnych praktyk.

MEN we współpracy z ORE zapewnia wymianę doświadczeń i doskonalenia dla tej grupy wizytatorów. Raz na kwartał organizowane są spotkania z wizytatorami w ramach sieci. Do tej pory odbyło się 27 spotkań.

W ramach o projektu Instytutu Badań Edukacyjnych – Państwowego Instytutu Badawczego (IBE-PIB) „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży" pilotowane będą wskaźniki rozwoju edukacji włączającej (SORED- system rozwoju edukacji dostępnej). Nowym komponentem będzie wspieranie klimatu społecznego szkoły.

Budowanie pozytywnego klimatu w klasie i szkole, a także wspieranie ucznia w jego bezpośrednim otoczeniu, stanowi integralną część działań wychowawczo-profilaktycznych, w których uczestniczy cała społeczność szkolna, wspierana przez nauczycieli, wychowawców, specjalistów szkolnych oraz zewnętrzne jednostki ochrony zdrowia psychicznego.

Istotną rolę w stworzeniu bezpiecznego i wspierającego środowiska społecznego, sprzyjającego uczestnictwu i dostępności oraz włączaniu w nie wszystkich dzieci/uczniów mają do spełnienia nauczyciele, w tym nauczyciel psycholog. MEN przygotowało materiał dla szkół dotyczący opisania zadań i roli nauczyciela psychologa w codziennej pracy[10].

Jak wskazano w materiale, działania nauczyciela psychologa wynikają przede wszystkim z przepisów ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów[11] oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Natomiast sposób ich realizacji wynika również z efektywnych praktyk udzielania pomocy psychologiczno-

[8] Art.42 d ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.).
[9] https://ore.edu.pl/2024/10/wizytatorzy-ds-edukacji-wlaczajacej-2/
[10] Zadania i rola nauczyciela psychologa / nauczycielki psycholożki w przedszkolu, szkole i placówce - Ministerstwo Edukacji Narodowej - Portal Gov.pl
[11] Dz. U. z 2019 r. poz. 1026.

pedagogicznej w jednostkach systemu oświaty, które zostały przedstawione jako działania rekomendowane dla nauczyciela psychologa i dyrektora szkoły lub placówki. Podkreślono, że rezultaty pracy nauczyciela psychologa w środowisku przedszkola/szkoły/placówki zależą nie tylko od jego osobistej motywacji, lecz od współpracy wielu osób, w tym kadry zarządzającej i organów prowadzących poszczególne jednostki oświaty.

Odpowiednia do potrzeb dziecka/ucznia sieć wsparcia społecznego jest istotnym czynnikiem ochronnym przed pogłębieniem zaburzeń psychicznych. W grudniu 2024 r. opracowany materiał wraz z listem Pełnomocnika Ministra Edukacji do spraw zdrowia psychicznego uczniów[12] został przekazany do wszystkich szkół w kraju.

MEN we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych – Państwowym Instytutem Badawczym (IBE-PIB) oraz UNICEF, realizuje projekt szkoleniowy pn. „Szkoła dostępna dla wszystkich"[13]. W projekcie program szkoleń ma na celu podnoszenie kompetencji nauczycieli specjalistów w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia dla wszystkich grup odbiorców. W projekcie przygotowano pięć programów szkoleniowych, w tym program dotyczący ochrony zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym dzieci i młodzieży.

Podczas szkoleń opartych na modelu uczenia się w działaniu, nauczyciele specjaliści zostali przygotowani do wdrożenia w praktyce opracowanych w projekcie interwencji[14], rozumianych jako strategie reagowania na sytuacje problemowe, wynikające ze zróżnicowanych potrzeb dzieci i uczniów. W projekcie zaplanowano interwencje o charakterze szkoleniowym, konsultacyjnym lub działaniowym[15]. Wyniki przeprowadzonego badania ewaluacyjnego wskazały, że projekt przyczynił się do wzrostu wiedzy na temat edukacji włączającej oraz wzmocnienia przyjaznego klimatu w ogólnodostępnych placówkach wychowania przedszkolnego szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Nauczyciele specjaliści wysoko ocenili model kształcenia oparty na praktycznym uczeniu się.

Preambuła podstawy programowej kształcenia ogólnego wskazuje, że zadaniem szkoły jest zapewnienie uczniom bezpiecznych warunków oraz przyjaznej atmosfery do nauki. Najważniejszym celem kształcenia w szkole podstawowej jest dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia. Proces kształcenia i wychowania powinien wprowadzić uczniów w świat wartości, wskazać wzorce postępowania i budowania relacji społecznych sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele), zbudować poczucie godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób, wyposażyć w zasób wiadomości oraz umiejętności, który pozwoli w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat. Podstawa programowa podkreśla potrzebę rozwijania u uczniów postaw otwartości wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość.

[12] Na mocy Zarządzenia Ministra Edukacji z 5 stycznia 2024 r. ustanowiono Pełnomocnika Ministra Edukacji do spraw zdrowia psychicznego uczniów. Do jego zadań należy m.in. analiza przepisów prawa i rozwiązań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego uczniów, przygotowanie propozycji rozwiązań prawnych i inicjatyw w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dzieci i uczniów. Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej z 2024 r. poz.4.

[13] https://www.ibe.edu.pl/pl/szkola-dostepna-dla-wszystkich-opis-projektu

[14] https://ibe.edu.pl/pl/opis-interwencji

[15] Interwencje dotyczą: np. udzielenie wsparcia dzieciom i/lub rodzicom w sytuacji trudnej/kryzysowej lub przeprowadzenie zajęć profilaktycznych czy rozwijających kompetencje kluczowe, przeprowadzenie badań z zakresu szkolnej oceny funkcjonalnej, monitorowanie i ewentualna modyfikacja wsparcia, przeprowadzenie oceny efektywności udzielanego wsparcia.

Szkoła powinna przygotować uczniów do świadomego i odpowiedzialnego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, wyposażyć ich w kompetencje potrzebne do korzystania z różnych cyfrowych zasobów informacyjnych, wyszukiwania i krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.

Cele kształcenia Informatyki zdefiniowane w podstawie programowej obejmują m.in. przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa; respektowanie prywatności informacji i ochrony danych, praw własności intelektualnej, etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego, ocena zagrożeń związanych z technologią i ich uwzględnienie dla bezpieczeństwa swojego i innych.

Na etapie edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej) uczniowie rozwijają umiejętności w zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów, programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych, posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi, rozwijania kompetencji społecznych, przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej uczniowie zapoznają się m.in. z:

- przyjętymi zasadami i prawem,
- prawem do prywatności danych i informacji oraz prawem do własności intelektualnej,
- zagrożeniami związanymi z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji, metodami wystrzegania się ich,
- profilaktyką antywirusową, zabezpieczeniami przed zagrożeniem komputera wraz z zawartymi w nim informacjami,
- kwestiami etycznymi związanymi z wykorzystaniem komputerów i sieci, takimi jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją.

Do katalogu najważniejszych umiejętności rozwijanych w szkołach ponadpodstawowych wpisano m.in. dbałość o poszanowanie praw autorskich i bezpieczne poruszanie się w cyberprzestrzeni.

Szkoła ma również przygotowywać uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w Internecie, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.

Jednocześnie wychowawca klasy jest obowiązany do realizacji z uczniami zajęć dotyczących w szczególności istotnych problemów społecznych (np. zdrowotnych, prawnych)[16].

Głównym celem podstawy programowej w zakresie nowego przedmiotu *edukacja zdrowotna* (realizowanego nieobowiązkowo od 1 września 2025 r.)[17] jest kształtowanie kompetencji uczniów związanych z całożyciową dbałością o zdrowie oraz budowanie potencjału zdrowotnego własnego i otoczenia w zgodzie z aktualnymi wyzwaniami epidemicznymi oraz sytuacją geopolityczną.

Edukacja zdrowotna to wieloetapowy, wielopłaszczyznowy i interdyscyplinarny proces prowadzący do budowania alfabetyzmu zdrowotnego (ang. health literacy), czyli wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalających na trafne rozpoznanie potrzeb zdrowotnych własnych i otoczenia oraz podejmowanie odpowiednich działań profilaktycznych czy naprawczych. Aby ten proces mógł być skuteczny i spełniał swoją

[16] Dz.U. z 2024 r. poz. 781 ze zm.
[17] Dz.U. z 2025 r. – poz. 378 oraz 382.

prewencyjną funkcję istotne jest, aby odpowiednie dla danej grupy wiekowej treści pojawiały się przed wystąpieniem sytuacji, w której będą potrzebne. W szczególności odnosi się to do zachowań ryzykownych. Uczeń powinien zdobyć odpowiednią wiedzę i umiejętności zanim pojawi się potrzeba skorzystania z nich.

Wymagania szczegółowe w podstawie programowej w zakresie nowego przedmiotu *edukacja zdrowotna* w szkole podstawowej oraz ponadpodstawowej obejmują dziesięć działów, których realizacja powinna uwzględniać całościowe podejście do zdrowia człowieka, a proces nauczania musi być spójny. Poniżej wybrane treści podstawy programowej.

Szkoła podstawowa kl. IV-VI

Dział X Internet i profilaktyka uzależnień

Pytanie wiodące: Co należy wiedzieć na temat bezpiecznego korzystania z Internetu i zagrożeń związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności. Uczeń:

1) przestrzega zasad higieny cyfrowej; omawia definicje zjawiska: niebieskiego światła, szyi smsowej, krótkowzroczności w kontekście nadużywania urządzeń ekranowych; omawia różnice między relacjami międzyludzkimi online i offline;
2) omawia zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym **cyberprzemoc, hejt, mowa nienawiści, kreowanie cyberrzeczywistości, zjawisko patostreamingu**, uzależnienie od Internetu i gier komputerowych oraz niebezpieczne kontakty w sieci m.in. uwodzenie w sieci (grooming); omawia korzyści i zagrożenia związane ze sztuczną inteligencją oraz wirtualną rzeczywistością (VR);
3) omawia korzyści wynikające z przestrzegania „domowych zasad ekranowych";
4) omawia zagrożenia związane z zażywaniem substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu, wyrobów tytoniowych, napojów energetyzujących);
5) omawia sposoby reagowania w sytuacji występowania zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu i zażywaniem substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu, wyrobów tytoniowych, napojów energetyzujących), a także wymienia sposoby uzyskania pomocy specjalistycznej w tym zakresie.

Szkoła podstawowa kl. VII-VIII

Dział X. Internet i profilaktyka uzależnień

Pytanie wiodące: Jak identyfikować zachowania ryzykowne u siebie i innych osób w zakresie szkodliwego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, zażywania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności. Uczeń:

1) opisuje specyfikę cyfrowych relacji i zachowań; wymienia konsekwencje nadmiernego dzielenia się informacjami osobistymi w Internecie oraz związane z odbiorem niewłaściwych treści, takich jak patostreaming, internetowe wyzwania (challenge);
2) **analizuje własną aktywność w Internecie pod kątem potencjalnych zagrożeń (np. cyberprzemocy, hejtu i mowy nienawiści, sekstingu, korzystania z pornografii, uzależnienia od mediów społecznościowych i gier komputerowych);**

3) wymienia konsekwencje zdrowotne i psychospołeczne zażywania substancji psychoaktywnych (np. alkoholu, wyrobów tytoniowych, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych, leków przyjmowanych w celach innych niż wskazania medyczne, niezgodnie z zaleceniami lekarza i potrzebami zdrowotnymi) oraz szkodliwego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych wobec siebie oraz najbliższego środowiska;

4) wykorzystuje sposoby chroniące przed szkodliwym korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych i substancji psychoaktywnych (np. alkoholu, wyrobów tytoniowych, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych, leków przyjmowanych w celach innych niż wskazania medyczne, niezgodnie z zaleceniami lekarza i potrzebami zdrowotnymi) a także stosuje postawę asertywną i nie ulega presji środowiska.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno z wymagań fakultatywnych). Uczeń:

1) formułuje argumenty zachęcające do unikania ryzykownych zachowań wpływających na rozwój uzależnień;

2) realizuje działania promujące higienę cyfrową i styl życia wolny od ryzykownych zachowań przy współpracy ze środowiskiem rówieśniczym, rodzinnym, szkolnym i lokalnym.

Szkoła ponadpodstawowa

Dział IX. Internet i profilaktyka uzależnień

Pytanie wiodące: Jak bezpiecznie korzystać z Internetu oraz reagować na objawy uzależnienia fizycznego i behawioralnego?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności. Uczeń:

1) omawia sposoby ochrony prywatności swojej i bliskich osób, w tym omawia zagrożenia związane z udostępnianiem wizerunku dzieci w Internecie (sharenting);

2) wymienia rodzaje dezinformacji; charakteryzuje pojęcie fake news, omawia korzyści i zagrożenia związane z rozwojem sztucznej inteligencji; omawia wpływ reklam na postawy i decyzje w zakresie używania substancji psychoaktywnych, w szczególności alkoholu i nowatorskich wyrobów tytoniowych;

3) podaje przykłady uzależnienia fizycznego i behawioralnego (w tym hazard); omawia mechanizm uzależnienia; ocenia własne zachowania pod względem potencjalnego ryzyka uzależnień fizycznych i behawioralnych;

4) wymienia objawy uzależnień; omawia sytuacje, w których należy podjąć leczenie uzależnień w trybie ambulatoryjnym, dziennym, stacjonarnym albo leczenia przymusowego.

Realizacja edukacji zdrowotnej powinna być również włączona w strategię i plany rozwoju szkoły oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły, we współpracy z rodzicami i opiekunami oraz środowiskiem lokalnym.

Minister Edukacji realizuje także projekt edukacyjny, które mają na celu rozpoznawanie emocji i radzenie sobie w sytuacjach trudnych – przykład otwartego konkursu ofert w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 – Zobacz emocje.

Przedmiotem konkursu było zadanie polegające na przygotowaniu i przeprowadzeniu w szkołach i placówkach programów z zakresu psychoedukacji jako procesu, w ramach

którego nabywa się wiedzę na temat funkcjonowania umysłu i emocji oraz uczy się skutecznych strategii radzenia sobie z trudnościami.

Program uwzględnia szkolenia dla uczniów, ich rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu – 5 podmiotów realizuje zadania publiczne.

Ponadto Ministerstwo Edukacji Narodowej we współpracy z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji podjęło działania w celu realizacji projektu *Wparcia Rówieśniczego w Zakresie Zdrowia Psychicznego Młodzieży*.

Głównym celem projektu będzie opracowanie i przetestowanie w szkołach ponadpodstawowych metody wsparcia dla uczniów i uczennic w kryzysach psychicznych, opartej o wsparcie rówieśnicze, tzw. metodę peer support. Nadrzędnym założeniem projektu będzie opracowanie metody wsparcia rówieśniczego zawierającej wszelkie niezbędne informacje i materiały dydaktyczne potrzebne do wdrożenia dla wszystkich grup. W metodzie zawarte zostaną m.in. kryteria rekrutacji i oceny gotowości koordynatorów i koordynatorek i schoolworkerów do pełnienia danej funkcji, scenariusze szkoleń i rozmów uczniów z uczniami, schematy przepływu informacji, zasady superwizji oraz wszelkie inne wytyczne uzależnione od ostatecznego kształtu metody.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zakłada, że wypracowana i przetestowana w projekcie metoda, polegająca na ścisłej współpracy młodzieży z osobami pracującymi w zawodzie psychologa i pedagoga przyczyni się do poprawy klimatu środowiska szkolnego, zwiększy zaufanie do nauczycieli i innych osób dorosłych, wprowadzi do systemu szkolnego niestosowane dotychczas lub zapomniane rozwiązania (np. aktywne słuchanie, mediacje) oraz umożliwi wypracowanie dobrych praktyk w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Paulina Piechna-Więckiewicz
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa